

Apoteoza młodości w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] *Wybór poezji*, oprac. Cz. Zgorzelski, Wrocław 1997, s. 63–67.
- Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości (fragment)*, [w:] *Wybór poezji*.
- Źródło: Maria Janion, *Gorączka romantyczna*, Warszawa 1975, s. 122–123.
- Źródło: Maria Konopnicka, *Nasi wodze (fragmenty)*, [w:] *Poezye*, t. VIII, oprac. J. Czubek, Warszawa - Lublin - Kraków, s. 156–159.

Apoteoza młodości w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza

Louis Janmot, *Poezja duszy*

Źródło: domena publiczna.

Dla romantyków bardzo ważne były idee takie, jak miłość, przyjaźń, pokrewieństwo dusz, braterstwo. Uważali, że młodzieńcze więzy dają siłę do pozytywnej, twórczej zmiany. Artyści epoki stworzyli swoistą kontrkulturę, odrzucając zdogmatyzowany światopogląd oświecenia i całkowicie odmieniając sposób patrzenia na świat. *Oda do młodości* Adama Mickiewicza jest jednym z pierwszych utworów wyrażających ducha nowej epoki.

Twoje cele

- Zinterpretujesz utwór *Oda do młodości* Adama Mickiewicza.
- Wskażesz w tekście literackim środki artystycznego wyrazu i określisz ich funkcję.
- Przeanalizujesz nawiązania do *Ody do młodości* w kulturze.

Przeczytaj

Oda do młodości Adama Mickiewicza to tekst o szczególnym, przełomowym znaczeniu. Uznaje się ją za manifest romantyzmu polskiego, zapowiadający zupełnie nowe tendencje w sztuce. Poeta napisał *Odę* w grudniu 1820 roku w Kownie, włączając się w dyskusję wokół tematu nowej sztuki i spór między „młodymi” a „starymi”, czyli między nadchodzącym pokoleniem romantyków a odchodzącym pokoleniem klasyków.

W 1818 roku ukazała się rozprawa Kazimierza Brodzińskiego *O klasyczności i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej*. Autor scharakteryzował dwa nurty literackie: klasycyzm, reprezentowaną przez pisarzy respektujących zasady klasycznej poetyki i kultywujących ustalone w starożytności wzorce piękna, oraz romantyzm związaną głównie z literaturą niemiecką, sięgającą do tradycji średniowiecza i wyróżniającą się nieskrępowaną wyobraźnią. Brodziński nie tylko uznał, że oba nurty są równoprawne, ale wręcz podkreślał, że literatura polska powinna rozwijać się zgodnie ze swym duchem narodowym, czerpiąc z pierwiastków romantycznych. Na rozprawę Brodzińskiego odpowiedział w 1819 roku profesor Uniwersytetu Wileńskiego Jan Śniadecki tekstem *O pismach klasycznych i romantycznych*. Śniadecki w ostrym tonie przekonywał, że tendencje romantyczne są szkodliwe i zagrażają obowiązującej od wieków estetyce klasycznej. Spór ten nie dotyczył tylko literatury, ale miał charakter światopoglądowy pomiędzy stanowiskiem zachowawczym a tendencjami rewolucyjnymi i dążeniem do zmian.

Władysław Barwicki, *Adam Mickiewicz*

Źródło: domena publiczna.

Oda do młodości jest zapowiedzią nadchodzącego przełomu. To manifest: literacki i polityczny. Utwór w swoim czasie był wypowiedzią oryginalną i nowatorską, łączącą elementy poetyki klasycystycznej z estetyką nowego pokolenia romantyków. Poeta zestawiał klasycyzującą formę ody z rewolucyjną, romantyczną treścią. Zwraca uwagę na naruszenie poetyki i rozluźnienie zasad gatunkowych związanych z odą, ale przede wszystkim warstwa ideowa. Poeta odrzuca typowe dla oświecenia hasła [racjonalizmu](#) i [empiryzmu](#), wprowadzając na ich miejsce afirmację „świata ducha”, czyli uczuć, marzeń i wyobraźni oraz kult młodości. Widzimy tu więc zapowiedź nowych tendencji w literaturze, a jednocześnie obraz nowego pokolenia. Twórca podkreślił odrębność swojej generacji względem poprzedników, stworzył zarys romantycznego stosunku do świata i systemu wartości. Dzieło Adama Mickiewicza jest także interpretowane jako manifest polityczny. Utwór stworzony dziesięć lat przed wybuchem powstania listopadowego, dzięki motywom zjednoczenia i walki o wspólne dobro, stał się jednym z głównych tekstów zachęcających do działań niepodległościowych.

” Adam Mickiewicz

Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;

Młodości! dodaj mi skrzydła!

Niech nad martwym wzlecę światem

W rajska dziedzinę ułudy:

[Kędy](#) zapał tworzy cudy,

Nowości potrząsa kwiatem

I obleka w nadziei złote malowidła.

Niechaj, kogo wiek zamroczy,

Chyląc ku ziemi [poradłone](#) czoło,

Takie widzi świata koło,

Jakie tępymi zakreśla oczy.

Młodości! ty nad poziomy

Wylatuj, a okiem słońca

Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca.

Patrz na dół – kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar [gnuśności](#) zalany odmětem:

To ziemia!

Patrz, jak nad jej wody trupie

Wzbił się jakiś [płaz w skorupie](#).

Sam sobie sterem, żeglarzem, okrętem;

Goniąc za żywiołkami drobniejszego płazu,

To się wzbija, to w głąb wali:

Nie lgnie do niego fala, ani on do fali;

A wtem jak bańka prysnął o szmat głazu:

Nikt nie znał jego życia, nie zna jego zguby:

To samoluby!

Młodości! tobie nektar żywota

Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:

Serca [niebieskie](#) poi wesele,

Kiedy je razem nić powiąże złota.

Razem, młodzi przyjaciele!...

W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;

Jednością silni, rozumni szalem,

Razem, młodzi przyjaciele!...

I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,

Jeżeli poległym ciałem

Dał innym szczebel do sławy grodu.

Razem, młodzi przyjaciele!...

Choć droga stroma i śliska,

Gwałt i słabość bronią [wchodu](#):

Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

Dzieckiem w kolebce kto łeb urwał [Hydrze](#),
Ten młody zdusi [Centaury](#),
Piekłu ofiarę wydrze,
Do nieba pójdzie po laury.
Tam sięgaj, gdzie wzrok nie sięga;
Łam, czego rozum nie złamie:
Młodości! orla twych lotów potęga,
Jako piorun twoje ramię.

Hej! ramię do ramienia! spólnymi łańcuchy
Opaszmy ziemskie kolisko!
Zestrzelmy myśli w jedno ognisko
I w jedno ognisko duchy!...
Dalej, bryło, z posad świata!
Nowymi cię pchniemy tory,
Aż opleśniałej [zbywszy się](#) kory,
Zielone przypomnisz lata.

A jako w krajach zamętu i nocy,
Skłóconych żywiołów [waśnią](#),
Jednym „stań się” z bożej mocy
Świat rzeczy stanął na zrębie:
Szumią wichry, cieką głębie,
A gwiazdy błękit rozjaśnią –

W krajach ludzkości jeszcze noc głucha:
Żywioły chęci jeszcze są w wojnie;

Oto miłość ogniem zionie,
Wyjdzie z zamętu świat ducha!
Młodość go pocznie na swoim łonie,
A przyjaźń w wieczne skojarzy [spojnie](#).

Pryskają nieczułe lody
I przesady światło ćmiące;
Witaj, [jutrzeńko](#) swobody,
Zbawienia za tobą słońce!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] *Wybór poezji*, oprac. Cz. Zgorzelski, Wrocław 1997, s. 63–67.

Słownik

apoteoza

(gr. *apotheosis* – ubóstwienie) – pochwała

empiryzm

(stgr. *ἐμπειρία* *empeiría* – doświadczenie) – przekonanie, zgodnie z którym źródłem wiedzy o świecie powinno być doświadczenie.

filareci

(gr. *philáretos* – miłośnik cnoty, od *philéō* – ‘miłuję’ + *aretē* – ‘cnota’) – Zgromadzenie Filaretów, tajne, patriotyczne stowarzyszenie młodzieży wileńskiej działające w latach 1820–1823; celem związku było „nabywanie nauk, moralności i religii, udzielanie przez wzajemny przyjacielski dozór przestrogi, rady i wsparcia w niedostatku”, rozwijanie uczuć patriotycznych; związek przestał istnieć w wyniku procesu filomatów

filomaci

(gr. *philomathês* – miłośnik wiedzy, od *philéō* – ‘miłuję’ + *manthánō* – ‘uczę się’) – Towarzystwo Filomatyczne, tajne stowarzyszenie naukowo-literackie działające w latach 1817–1823 w Wilnie; zostało założone przez grupę studentów

uniwersytetu, m.in. Tomasza Zana i Adama Mickiewicza; cele towarzystwa były związane z samokształceniem, dyskutowaniem o twórczości a także szczepieniem idei patriotycznych; członkowie stowarzyszenia po głośnym śledztwie i procesie zostali skazani na zesłanie w głąb Rosji

kontrkultura

(z łac. *contra* – przeciw) – kultura określonej grupy społecznej odrzucającej wartości, normy i wzory zachowania kultury oficjalnej

liryka apelu

typ liryki inwokacyjnej (zwrotu do adresata), wyraźnie ukierunkowanej na odbiorcę; często o charakterze retorycznym

oda

(łac. *oda* z gr. *ōidē*) gatunek poetycki wywodzący się z liryki starożytnej Grecji, pierwotnie oznaczała utwór liryczny przeznaczony do śpiewu solowego lub chóralnego, związek słowa i muzyki narzucał budowę stroficzną i rytm, istotnym wyznacznikiem tego gatunku jest podniosły nastrój; oda to utwór najczęściej pochwalny, skierowany do konkretnego adresata, wyraża treści pochwalne lub perswazyjne, opiewa jakieś ważne wydarzenia lub czyny bohatera.

racjonalizm

(łac. *ratio* – rozum) – przekonanie, z godnie z którym umysł ludzki ma wielkie możliwości i to na rozumie oraz procesach myślowych powinno opierać się poznanie rzeczywistości

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania, a następnie wyjaśnij, w jaki sposób *Oda do młodości* łączy się ze światopoglądem młodych romantyków należących do Towarzystwa Filomatów.

Polecenie 2

Uzasadnij, dlaczego *Oda do młodości* stała się manifestem generacji filomatów.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PIUby6s77>

Razem, młodzi przyjaciele!

Romantycy, świadomi swojej odmienności pokoleniowej, chętnie zakładali grupy i związki, tworzone szczególnie przez ludzi młodych: uczniów, studentów, młodych wojskowych. W 1817 roku studenci Uniwersytetu Wileńskiego założyli Towarzystwo Filomatów, czyli miłośników nauki. Do grupy należeli m.in. Tomasz Zan, Franciszek Malewski, Onufry Pietraszkiewicz i Adam Mickiewicz. Celem grupy przyjaciół, zgodnie ze sformułowanym przez nich statutem, było samokształcenie, wzajemna pomoc w nauce oraz ćwiczenie się w sztuce pisania. Wokół Towarzystwa Filomatów powstały także inne związki, m.in. Związek Filaretów i Związek Promienistych. Członków grup łączyły wspólne idee i zainteresowania. Filomaci jasno określili postawę światopoglądową, z którą się identyfikowali. Cenili solidaryzm i ideę współpracy, zwłaszcza na rzecz społeczeństwa. Ważnymi wartościami były dla nich patriotyzm i zaangażowanie

obywatelskie. Mieli misję podtrzymywania narodowej tradycji i kultury. Jedną z nadrzędnych idei była dla nich także przyjaźń, rozumiana jako spoiwo i podstawa współpracy oraz szczęśliwego, aktywnego społeczeństwa. Członków Towarzystwa Filomatycznego łączyły bardzo bliskie, zażyłe relacje. Wymieniali myśli, poglądy, prowadzili ożywioną korespondencję. Kiedy w grudniu 1820 roku Adam Mickiewicz napisał *Odę do młodości*, wysłał od razu tekst wileńskim przyjaciołom. Utwór wyrósł z atmosfery wileńskiego życia studenckiego, ale okazał się na tyle rewolucyjny i nowatorski, że nawet filomaccy towarzysze poety początkowo byli zaskoczeni odmiennością języka i stylu. Franciszek Malewski szybko jednak dostrzegł wagę literackiej nowości – stwierdził, że utwór to „uniesienie”, a żaden Polak tak nigdy wcześniej nie pisał. Badacz literatury, Czesław Zgorzelski, wyjaśnia nowatorstwo utworu, zestawiając *Odę* z wcześniejszym utworem Mickiewicza, powstałym w 1818 roku wierszem *Już się z pogodnych niebios oćma zdarła smutna*, traktowanym jako programowe filomackie przemówienie. Zgorzelski pisze: „Wszakże między obu [...] jakaż przepastna różnica! Tam przemówienie utrzymane w karbach retoryki i klasycystycznej miary trzynastozgłoskowca; tu – lotna konstrukcja składniowa, rwana natężeniem woli, wzmaganiem się uczucia, wzrastającym napięciem przeciwstawień i szerokiego gestu obrazowania. Tam spokojny rozwój wątku kierowany logiką rozważnego mówcy, który umie biegowi swej myśli narzucić celowe granice uzgodnionych zdań i wierszy; tu swoboda metrycznych układów, poddana wzlotom emocji, zburzenie spoidel logicznych, jakby gorączkowe nagromadzenie obrazów, hasel i wezwań. Tam króluje ład, rozsądek, powaga etycznych nakazów i rozważna argumentacja z powołaniem się na przykłady ze świata kultury antycznej; tu rządzi entuzjazm, zapał, wola heroicznego czynu, choćby szaleńczego, ale godnego sławy, jeśli wiedzie ku szczęśliwości innych, a wynika z intuicji, z przyjaźni i z „zapału młodości”. [...] Jakby między obu utworami padła granica przełomu romantycznego. I tak też współcześni odczuwali rewelacyjną nowość *Ody*. Nawet najbliżsi przyjaciele poety, bracia filomaci, początkowo nie umieli jej pojąć, tak odmiennym napisana była językiem”. Bardzo szybko jednak członkowie towarzystwa zachwycili się *Odą* i okrzyknęli ją swoim hymnem. Choć cenzura zakazała publikacji tekstu, utwór Mickiewicza krążył wśród czytelników w odpisach i kopiach. Przyczynili się do tego sami filomaci, którzy tekst *Ody*, nazywanej przez nich *Hymnem do młodości*, przekazywali innym w listach i na spotkaniach. Utwór miał ogromną siłę oddziaływania, stając się ważnym głosem na temat roli młodości. Ukazanie młodych ludzi nie jako niedojrzałych czy

niedoświadczonych, ale jako pełnych zapału, odwagi i gotowości do bezinteresownego poświęcenia było szczególnie bliskie pokoleniu Mickiewicza. *Oda* stała się manifestem ich generacji, podkreślając ogromną rolę przyjaźni, wspólnoty i zbiorowego zaangażowania. Wezwanie do wspólnego skierowania świata na nowe tory okazało się jednym z pierwszych wyrażeń nowego, romantycznego sposobu myślenia.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zgromadź synonimy i antonimy wyrazu *młodość*, a następnie zredaguj własną definicję *młodości*.

Ilustracja: William Blake, *Albion Rose*, 1793

Źródło: domena publiczna.

Ćwiczenie 2

Wypisz z tekstu *Ody do młodości* fragmenty i określenia charakteryzujące młodych i starych. Sformułuj wnioski na temat sposobu postrzegania *młodości* przez Adama Mickiewicza.

młodzi

starzy

Ćwiczenie 3

Wskaż w podanym fragmencie *Ody do młodości* paradoks i wyjaśnij, jak go rozumiesz.

” Adam Mickiewicz

Oda do młodości (fragment)

Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serca niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nić powiąże złota.
Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni sząłem,
Razem, młodzi przyjaciele!...

Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości (fragment)*, [w:] *Wybór poezji*.

Ćwiczenie 4

Na podstawie podanej strofy *Ody do młodości* scharakteryzuj postać mówiącą w utworze. W tym celu wykonaj podane polecenia.

” Adam Mickiewicz

Oda do młodości (fragment)

Młodości! tobie nektar żywota
Natenczas słodki, gdy z innymi dzielę:
Serca niebieskie poi wesele,
Kiedy je razem nić powiąże złota.
Razem, młodzi przyjaciele!...
W szczęściu wszystkiego są wszystkich cele;
Jednością silni, rozumni szalem,
Razem, młodzi przyjaciele!...
I ten szczęśliwy, kto padł wśród zawodu,
Jeżeli poległym ciałem
Dał innym szczebel do sławy grodu.
Razem, młodzi przyjaciele!...
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Gwałt niech się gwałtem odciska,
A ze słabością łamać uczmy się za młodu!

Źródło: Adam Mickiewicz, *Oda do młodości (fragment)*, [w:] *Wybór poezji*.

1. Wypisz z podanej strofy fragmenty pozwalające zidentyfikować postać mówiącą.

2. Wyjaśnij, jakie znaczenie dla wymowy utworu ma użycie dwóch form gramatycznych.

3. Z podanych określeń wybierz jedno, które twoim zdaniem najlepiej charakteryzuje postać mówiącą w *Odzie do młodości*. Uzasadnij wybór, formułując dwa argumenty.

Postać mówiąca to:

marzyciel, przywódca, indywidualista, buntownik, aktywista czy reformator?

,

ponieważ

Ćwiczenie 5

Wypisz z *Ody do młodości* przykłady wskazanych środków stylistycznych i określ ich funkcje.

Ćwiczenie 6

Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Przeczytaj podany fragment pracy Marii Janion, a następnie wykonaj polecenia.

” Maria Janion

Gorączka romantyczna

Pierwsza generacja romantyczna zawiązała spisek i spowodowała wybuch powstania. Jego scenariusz zawierała w sobie *Oda do młodości*. Nie mieli co do tego wątpliwości sami podchorążowie, którzy w pierwszym numerze czasopisma „Podchorąży”, wydanym 8 XII 1830, zamieścili na wstępie *Odę do młodości*, dowodząc, że jej „nigdy dosyć powtarzać nie można”, ani też Kajetan Koźmian, który przypisywał *Odzie do młodości* [...] decydujące znaczenie w podżeganiu do buntu.

Źródło: Maria Janion, *Gorączka romantyczna*, Warszawa 1975, s. 122–123.

1. Sformułuj własnymi słowami tezę tekstu Marii Janion.

2. Wypisz z tekstu *Ody do młodości* trzy cytaty potwierdzające, że ma ona charakter apelatywny.

3. Odnosząc się do treści *Ody do młodości*, sformułuj dwa argumenty potwierdzające, że utwór zachęca do buntu.

Ćwiczenie 9

Przeczytaj tekst Marii Konopnickiej *Nasi wodze*. Napisz, jak rozumiesz aluzję literacką, którą posłużyła się autorka.

” Maria Konopnicka

Nasi wodze (fragmenty)

Spojrzyj, spójrzyj, mój narodzie,
Kto przoduje w twym pochodzie!

[...]

Patrz! ten duch wieczyście młody,
Co otwarte ma ramiona,
To młodości pieśń natchniona,
Nieśmiertelnej wiosna Ody...

To pochodnia, która świeci
Pokoleniom nowym ziemi
I w słoneczne blaski leci
Przed zastępy młodzieńczemi!

[...]

Przed nią blask się złoty ściele,
Za nią zorza wszechprzyszłości...
– „Razem, młodzi przyjaciele!”
Ku zasłudze!... Ku wolności!...

[...]

Za nim, za nim, bracia moi!
Oto wódz wasz w tej godzinie...
Niech samotnie ten nie stoi,
Kto za wolność kraju ginie!

Niech samotnie ten nie stoi,
Kto ma wiarę i nadzieję...
Za nim, za nim, bracia moi,
Gdzie swobody brzask jaśnieje!

[1904]

Źródło: Maria Konopnicka, *Nasi wodze (fragmenty)*, [w:] *Poezye*, t. VIII, oprac. J. Czubek, Warszawa - Lublin - Kraków, s. 156-159.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Apoteoza młodości w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;
- 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;
- 11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
- 14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;
- 15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;
- 16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

6. wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi;

Lektura obowiązkowa

19) Adam Mickiewicz, Oda do młodości; wybrane ballady, w tym Romantyczność; wybrane sonety z cyklu Sonety krymskie oraz inne wiersze; Konrad Wallenrod; Dziady cz. III;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

12) rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności.

Cele operacyjne. Uczeń:

- opisuje podłoże i sens sporu ideowego między racjonalistami a romantykami,
- interpretuje *Odę do młodości* A. Mickiewicza,
- określa funkcję zastosowanych przez poetę środków artystycznego wyrazu,
- wskazuje nawiązania do Mickiewiczowskiej *Ody...* w wierszu Marii Konopnickiej *Nasi wodze*,
- decyduje, czy *Odę do młodości* można uznać za manifest polityczny, czy ideowy,
- formułuje argumenty w dyskusji pod hasłem: czyja wizja świata - przedstawicielami oświecenia czy romantyzmu - jest słuszna?

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: „Apoteoza młodości w *Odzie do młodości* Adama Mickiewicza”. Następnie prosi uczniów o zapoznanie się z utworem poetyckim zawartym w e-materiale: *Oda do młodości*. Uczniowie powinni utwór przeczytać i przygotować się do jego omówienia: przygotować wstępne informacje, które pozwolą umiejscowić tekst w kontekście biograficznym i/lub historycznoliterackim. Nauczyciel prosi również o wykonanie ćwiczenia nr 2 z sekcji „Sprawdź się”.
2. Uczniowie zapoznają się także przed lekcją z informacjami zawartymi w bloku tekstowym e-materiału.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel prezentuje uczniom interpretację *Ody do młodości* w wykonaniu studentów PWST w Krakowie, Wydziału Teatru Tańca w Bytomiu. Prosi uczniów o komentarz do tego wykonania i wskazanie fragmentów, które zostały szczególnie mocno zaakcentowane przez wykonawców. Pyta, czy studencka interpretacja oddaje charakter i nastrój ody Mickiewicza. Uczniowie notują cytaty z *Ody do młodości*, które zapamiętali podczas słuchania.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel dzieli uczestników zajęć na dwie grupy. Pierwsza to przedstawiciele oświecenia, druga - romantycy. Prosi, by uczniowie, w ramach krótkiej burzy mózgów, przygotowali argumenty, którymi posłużą się w dyskusji z przedstawicielami przeciwnej grupy. Następnie wybiera trzech reprezentantów każdej z grup i poleca, by rozpoczęli dyskusję pod hasłem: czyja wizja świata - starych czy młodych - jest słuszna? Dyskusja nie powinna trwać dłużej niż 7 minut. Pozostali uczniowie mogą wspierać przedstawicieli swojego zespołu. Podsumowaniem dyskusji mogą być odpowiedzi na pytania zawarte w ćw. 3 i 5 w sekcji Sprawdź się.
2. W drugiej części tej fazy lekcji uczniowie indywidualnie rozwiązują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia. Wybrane osoby przedstawiają efekty swojej pracy, a nauczyciel weryfikuje poprawność odpowiedzi.

Faza podsumowująca:

1. Omówienie ewentualnych problemów z rozwiązaniem ćwiczeń i poleceń z sekcji „Sprawdź się”.

Nauczyciel zadaje pytanie podsumowujące lekcję, np.: *Czy *Odę do młodości* można uznać za manifest ideowy, czy raczej polityczny? Co na to wskazuje?*

Praca domowa:

1. W ramach zadania domowego uczniowie wykonują ćw. 8 z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

- *Oda do młodości* w wykonaniu studentów IV roku PWST WTT w ramach intensywnych zajęć techniki wymowy.
- Maria Prussak, „*Kto napisał „Odę do młodości”?*”, „*Teksty Drugie*” 1998, nr 5.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedialne „Audiobook” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.